

ĐIỂM TIN CẢNH GIÁC DƯỢC

Tuần 1 tháng 4 năm 2026

Medsafe: Cảnh báo về tình trạng kém dung nạp với acid zoledronic ở bệnh nhân cao tuổi

Bối cảnh

Acid zoledronic là một bisphosphonat đường tĩnh mạch, được chỉ định để điều trị các tình trạng bệnh lý như loãng xương, bệnh Paget, tăng calci huyết do khối u ác tính và dự phòng biến cố bất lợi trên xương trong các bệnh lý ác tính có di căn xương.

Bệnh nhân cao tuổi khi sử dụng acid zoledronic có nguy cơ cao gặp các biến cố bất lợi, như các phản ứng cấp tính sau truyền thuốc, gây độc thận, hạ phosphat máu và hạ calci máu. Tình trạng kém dung nạp thuốc này có thể liên quan đến sự suy giảm chức năng thận, các bệnh lý đồng mắc phức tạp và tình trạng sử dụng đồng thời nhiều thuốc ở bệnh nhân cao tuổi.

Dựa trên các báo cáo từ Cơ sở dữ liệu Cảnh giác Dược New Zealand, các phản ứng bất lợi được ghi nhận trên bệnh nhân cao tuổi thường nghiêm trọng hơn hoặc gây ảnh hưởng đến khả năng sinh hoạt nhiều hơn so với bệnh nhân trẻ tuổi.

Các phản ứng cấp tính liên quan acid zoledronic

Các phản ứng giai đoạn cấp tính (acute phase reactions) thường xuất hiện sớm sau khi sử dụng thuốc với các triệu chứng điển hình như sốt, đau cơ, đau và sưng khớp, hội chứng giả cúm, rối loạn tiêu hóa (như đau bụng, nôn và tiêu chảy). Các biến cố này thường xảy ra trong vòng ba ngày đầu sau khi sử dụng acid zoledronic. Ngoài ra, một số biến cố khác như viêm màng bồ đào hay các tình trạng viêm mắt khác cũng được ghi nhận ở tần số hiếm gặp.

Cơ chế của các phản ứng này do sự giải phóng nhanh và thoáng qua của các cytokin tiền viêm khi tế bào T bị hoạt hóa.

Khuyến cáo dành cho nhân viên y tế:

- Trước khi truyền acid zoledronic, cần thông báo cho bệnh nhân về các phản ứng cấp tính thường gặp liên quan đến thuốc, đặc biệt là ở lần đầu tiên sử dụng thuốc. Các triệu chứng này thường ở mức độ từ nhẹ đến trung bình và hồi phục trong vòng vài ngày kể từ khi khởi phát.

- Khuyến cáo bệnh nhân thông báo ngay cho nhân viên y tế khi các triệu chứng tiến triển nghiêm trọng hoặc kéo dài.

- Sử dụng paracetamol ngay sau khi truyền acid zoledronic có thể làm giảm các triệu chứng.

- Tư vấn bệnh nhân đến khám chuyên khoa mắt khi xuất hiện các biểu hiện viêm mắt (như: đỏ mắt, đau mắt, nhạy cảm với ánh sáng, nhìn mờ)

Biến cố bất lợi trên thận

Suy thận có thể xảy ra sau khi sử dụng acid zoledronic, đặc biệt khi bệnh nhân đã có tiền sử suy giảm chức năng thận hoặc có các yếu tố nguy cơ khác.

Khuyến cáo dành cho nhân viên y tế: Để giảm thiểu nguy cơ suy thận ở bệnh nhân cao tuổi cần đảm bảo bù đủ nước cho bệnh nhân trước và sau khi truyền (đặc biệt ở bệnh nhân có các biến cố cấp tính gây tình trạng mất nước), thận trọng khi sử dụng acid zoledronic với các thuốc gây độc thận, thuốc lợi tiểu, ... theo dõi nồng độ creatinin huyết thanh và đánh giá độ thanh thải creatinin của bệnh nhân trước khi truyền.

Rối loạn điện giải (hạ calci máu và hạ phosphat máu)

Bệnh nhân cao tuổi có nguy cơ xuất hiện tình trạng hạ calci và phosphat máu sau khi truyền acid zoledronic. Tình trạng hạ calci máu nghiêm trọng có thể gây rối loạn nhịp tim và các biến cố thần kinh.

Khuyến cáo dành cho nhân viên y tế:

Chống chỉ định sử dụng acid zoledronic ở bệnh nhân hạ calci máu. Khi bệnh nhân có hạ calci máu cần điều trị đầy đủ bằng cách bổ sung calci và vitamin D trước khi bắt đầu liệu pháp điều trị với acid zoledronic.

Các báo cáo ca tại New Zealand

Từ ngày 01/01/2016 đến ngày 31/12/2025, Cơ sở dữ liệu Cảnh giác Dược New Zealand đã ghi nhận được 428 báo cáo ca liên quan thuốc nghi ngờ acid zoledronic. Trong đó, có 355 bệnh nhân nữ, 69 bệnh nhân nam và 4 trường hợp không có thông tin về giới tính. Thông tin về độ tuổi của bệnh nhân được ghi nhận ở 413 trường hợp, với độ tuổi trung vị là 70 tuổi (15-94).

Báo cáo ca trên đối tượng bệnh nhân cao tuổi

290 trên tổng số 428 báo cáo được mô tả trên đối tượng bệnh nhân từ 65 tuổi trở lên, trong đó, 219 báo cáo nghiêm trọng. Các biến cố bất lợi được mô tả bao gồm:

- Các phản ứng pha cấp (220 báo cáo): 159 báo cáo nghiêm trọng, các phản ứng thường gặp nhất bao gồm đau khớp (53 báo cáo), đau cơ (40 báo cáo), hội chứng giả cúm (36 báo cáo), đau đầu (34 báo cáo) và sốt (29 báo cáo).

- Các biến cố bất lợi trên thận (22 báo cáo): 14 trường hợp suy thận cấp và 6 trường hợp có suy giảm chức năng thận.

- Hạ calci máu và hạ phosphat máu (23 báo cáo): hạ calci máu (17 báo cáo) và hạ phosphat máu (9 báo cáo), hạ đồng thời cả calci máu và phosphat máu (3 báo cáo).

Nguồn: canhgiacduoc.org.vn